

רמת-הנגב, קיבוץ שדה-בוקר

צ.י.י.ס במדבר

ארוע מספר 9 | יום שבת ה- 16/12/2006 | כ"ה כסלו תשס"ז

בשעה 17:30 במרכז בן-גוריון, קיבוץ שדה בוקר.

פלאי הצ'לו

מופע יחיד של נגן הצ'לו

הלל צרי

בתוכנית:

- שישה פרלודים מתוך הסוויטות לצ'לו סולו מאת יוהאן סבסטיאן באך, המקדימים ומסכמים לסירוגין חמש יצירות ישראליות לצ'לו סולו
- "התאוששות" מאת ציפי פליישר
- "מונודיאלוג" מאת מנחם ויזנברג
- "וידוי" מאת נועם שריף
- שלושה קטעים לצ'לו סולו מאת פאול בן-חיים
- "הורה דנצה" מאת גיל שוחט

שפע רב של יצירות לצ'לו סולו מצוי ברפרטואר של המוסיקה הישראלית בדורות האחרונים. מתוך העושר הזה בחר הצ'לן הלל צרי מספר יצירות מייצגות לתוכניתו החדשה, שנערכה במיוחד בעבור "צלילים במדבר" מספר 9.

המודל המושלם לחיבור יצירה לצ'לו סולו מצוי לבטח בשש הסוויטות של באך. בחרנו את כל ששת הפרקים הראשונים, הפרלודים, מתוך הסוויטות של באך, כהקדמות וכסיכומים של כל אחת מן היצירות הישראליות שבתוכנית.

סדר הפרלודים אינו הסדר המקורי, אלא סדר הנובע מקשרים של סולמות ושל אופי בין הפרלודים של באך לבין היצירות הישראליות שבתוכנית:

- פרלוד בסול מז'ור מן הסוויטה הראשונה לצ'לו סולו מאת יוהן סבסטיאן באך
- "התאוששות" - חמש מיניאטורות לצ'לו סולו מאת ציפי פליישר
- פרלוד במי במול מן הסוויטה הרביעית לצ'לו סולו מאת יוהן סבסטיאן באך
- "מונודיאלוג" - פנטזיה לצ'לו סולו מאת מנחם ויזנברג
- פרלוד בדו מינור מן הסוויטה החמישית לצ'לו סולו מאת יוהן סבסטיאן באך
- "וידוי" לצ'לו סולו מאת נועם שריף
- פרלוד ברה מינור מן הסוויטה השנייה לצ'לו סולו מאת יוהן סבסטיאן באך
- שלושה פרקים לצ'לו סולו מאת פאול בן-חיים
- פרלוד ברה מז'ור מן הסוויטה השישית לצ'לו סולו מאת יוהן סבסטיאן באך
- "הורה דנצה" - אנקדוטה לצ'לו סולו מאת גיל שוחט
- פרלוד בדו מז'ור מן הסוויטה השלישית לצ'לו סולו מאת יוהן סבסטיאן באך

על האמן:

הצ'לן הלל צרי, מחשובי המבצעים בישראל וזוכה הפרס הראשון ומדליית הזהב בתחרות הבינלאומית לצ'לו בברצלונה. הלל, עתיר פרסים חשובים בתחרויות בינלאומיות נוספות כסטרטדיוואריוס - קרמונה, ויטאקר בסנט-לואיס, ז'נבה ותחרות רוטרופוביץ', נמנה על חברי השלישייה הישראלית הנודעת ומכהן כראש המחלקה לכלי קשת בביה"ס למוסיקה ע"ש בוכמן-מהטה.

הלל צרי, אשר בשנת 1986 היה לצ'לן הראשון שזוכה בפרס שפירא, החל את חינוכו המוסיקלי אצל אביו צבי צרי, ובמשך שנים זכה במלגות קרן התרבות אמריקה ישראל בפסנתר, צ'לו ומוסיקה קאמרית. סיים בהצטיינות את התואר הראשון והשני באקדמיה למוסיקה בת"א אצל עוזי ויזל. ואת תואר האמן עשה בארה"ב אצל הצ'לן ברנרד גרינהאוז, אשר העיד על "מעלותיו הוירטואוזיות כשל הצ'לן הגדול עמנואל פוירמן".

להלל צרי קריירה מגוונת אשר מביאה אותו למרכזים חשובים בעולם כסולן, כפדגוג וכמוסיקאי קאמרי. בשנת 1984 הופיע כסולן עם הפילהרמונית הישראלית בניצוח זובין מהטה ובעקבות הצלחתו הופיע עם כל התזמורות בארץ תחת ניצוחם של מנדיאל, שריף, רודן, פיש ואחרים.

בחול"ל הופיע בין השאר עם התזמורת הקאמרית של פילדלפיה, הפילהרמונית של חבל הריין, הסימפוניית של דיסלדורף תחת שרביטו של דויד שלון והתזמורת הסימפוניית הסקוטית של שרות השידור הבריטי (BBC Scottish Symphony Orchestra) תחת שרביטו של אילן וולקוב. כנגן קאמרי הופיע עם אומנים רבים וחשובים כעטר ארד, חגי שחם, ג'פרי סואן, פנינה זלצמן, מנחם ויזנברג, גיל שרון, תומר לב, ארנון ארז, מייקל טרי, רוגלית ישי, דוד סויר ואיתמר גולן ומוזמן דרך קבע לפסטיבלים חשובים כפסטיבל קול המוסיקה בגליל העליון, פסטיבל ישראל, מרלבורו, דרטינגטון, טנגלווד, אתונה וברלין והוזמן לתת כיתות אמן בבייג'ינג ומוסקבה. כחתן פרס שרת התרבות ע"ש פרטוש בשנית, הוא מרבה לבצע מוסיקה ישראלית ולאחרונה ערך וביצע את יצירתו של מנחם ויזנברג "מונודיאלוג", במקורה פנטזיה לוויולה שהוקדשה לטביאה צימרמן.

הוא הקליט את שש הסוויטות לצ'לו סולו מאת באך ובדצמבר 2004, במסגרת אירועי הסמינר הבינלאומי לצ'לו בעמק יזרעאל, ביצע בבכורה עולמית את יצירתו "כרמניאנה" - סוויטה לצ'לו ותזמורת על נושאים מתוך האופרה כרמן - יחד עם התזמורת הקאמרית הישראלית בניצוח נועם שריף.

הלל צרי מנגן בצ'לו אנדראה גוארנרי השייך לצ'לן המנוח לאסלו וינצה ז"ל, מדור הצ'לנים המייסדים של התזמורת הפילהרמונית הישראלית, אשר מושאל לו באדיבות קרן התרבות אמריקה-ישראל.

על היצירות:

הפרלודים מתוך הסוויטות של יוהאן סבסטיאן באך

"פרלוד הוא יצירה חופשית, בו הדמיון נענה לכל מה שמוצג בפניו. נגן טוב ידע לנגן את הפרלוד בחופשיות, בקצב והלך רוח משתנים, היוצרים את הפרלוד כל פעם מחדש". כך כתב המלחין הצרפתי פרנסואה קופראן, בן דורו של באך.

שישה פרלודים, שהם הפרקים הפותחים את שש הסוויטות לצ'לו של יוהאן סבסטיאן באך (1685-1750), משובצים בתוכנית שלא על פי סדרם המקורי. הסוויטות לצ'לו סולו של באך נחשבות למושלמות ביותר שחוברו לכלי זה הן טכנית והן מוסיקאלית. הפרלודים שונים זה מזה באופיים; חלקם בעלי אופי מהיר בתנועה מתמדת וחלקם מהורהרים ופיוטיים. נגינתם נחשבת לאתגר גדול לכל צ'לן, הנדרש הן לשליטה טכנית בתפקיד התובעני שכתב באך לצ'לו, והן למבע מוסיקאלי, לדמיון ולתחושת צורה בפרשנותו האמנותית.

"התאוששות" - חמש מיניאטורות לצ'לו סולו מאת ציפי פליישר

היצירה חוברת בשנת 1980 ויש בה חמישה פרקים קצרים, שהם כמו "חמש טיפות של מצב רוח" כדברי המלחינה.

פרקי היצירה הם:
PRESTO
MODERATO
ALLEGRO ALLA SCHERZA
FURIOSO
LENTO

"מונודיאלוג" - פנטזיה לצ'לו סולו מאת מנחם ויזנברג

היצירה נכתבה במקורה לוויולה סולו בשנת 1999 עבור הוויולנית הדגולה טביאה צימרמן ועובדה לצ'לו בשנת 2005 על-ידי הלל צרי. היצירה כתובה בסקורדאטורה (כוונון מיתרים) מיוחדת כשמיתר דו מורד בחצי טון והופך למיתר סי. המוטיב הגרעיני שלה הוא אותיות שמה של טביאה - **TABEA**.
TA - בשיטת קודאי שווה לסי בקר, **BE** - בגרמנית שווה לסי במול ו- **A** - בגרמנית ל- לה. ליצירה עומק ושכבות אנרגיה אדירות והיא מבליטה את הצ'לו ככלי עשיר בביטוי ועתיר אפשרויות טכניות שאינן שכיחות בשימושן. רבה בה הכתיבה בצלילים כפולים, כתיבה פוליפונית מאתגרת בד בבד עם שרירות חמה וכואבת עד לידי תפילה זכה המעלה את הנגן לדרגות מיסטיות הבאות לידי ביטוי של נגינת קשת, פריטה ושירה בקול האנושי עצמו.

"יודיו" מאת נועם שריף

היודיו לצ'לו סולו חובר בשנת 1966 עבור הצ'לן עוזי ויזל, שלו הוקדשה היצירה. היצירה אף בוצעה על ידו לראשונה. נועם שריף שאף לתת מבע אינטימי - "אוטוביוגרפי". זוהי תפילת יחיד המבוססת על רמזי מנגינות מתפילת יום הכיפורים. היודיו מהווה מעין תהליך הכרתי של אדם המכה על חטא אל מול בורא עולם ביום הדין - יום הכיפורים. ביצירה טמונה תחושה עמוקה של מחאה "איובית". האדם קורא לסדר את האלוהים ומוחה בפניו על אכזריות ידו ומגיע לידי תובנת "קהלת" כי "עפר אתה ואל עפר תשוב" - הצליל דו כמיתר הפתוח הנמוך דו, אשר מצביע על "בראשית", עולה שתי אוקטבות, מביט על החיים וחוזר לבראשית.

שלושה פרקים לצ'לו סולו מאת פאול בן-חיים

שלושת הפרקים לצ'לו סולו משנת 1975 הן מן היצירות המאוחרות והבשלות של פאול בן-חיים. שלושת הקטעים מהווים מעין סונטה אחת, והם ספוגים ברוח הפולקלור, אך יצוקים בטכניקה מערבית. לבן-חיים, שידע לקחת חומר פולקלור אוטנטי ולהתאימו לכלים שונים, הייתה גם יכולת מופלאה לכתוב באופן מקורי לחלוטין מוסיקה משלו, שתישמע כלקוחה מן הפולקלור הסובב אותו. בפרקי המסגרת של היצירה ישנה השפעה חזקה של המוסיקה המזרחית המקושטת, ברוח התפילה היהודית, הלקוחה מן הנוף האקוסטי הארצישראלי הסובב אותו. הפרק האמצעי הוא מעין פרודיה על אותם חומרים. גם יצירה זו מוקדשת לצ'לן עוזי ויזל, כאות תודה והוקרה על ביצוע הבכורה של הקונצ'רטו לצ'לו שלו משנת 1962.

"הורה דנצה" - אנקדוטה לצ'לו סולו מאת גיל שוחט

הורה זהו ריקוד עממי מעגלי אשר הגיע אלינו מהבלקן וממזרח אירופה בשנות העליה השניה והתנחל בארץ-ישראל כריקוד עממי מן הישוב היהודי. מקצבו זוגי. היצירה הזו היא חולייה בשרשרת "אנקדוטות" - מחזור של יצירות לכלים סולניים מהפיקולו עד הקונטרבס, אשר הוזמן על-ידי מרכז למוסיקה ירושלים משכנות שאננים ושם בוצע במלואו בשנת 2004. האנקדוטה מהווה מעין אימפרומפטו של המאה ה-21 - כלומר הלחנה מקרית המגדירה רעיון אחד ומוסדר - ההורה. המלחין מנסה לשלב את קודקודי המשולש של הוירטואוזיות הרומנטית, טכניקת "אוונגרד" שונות ופולקלור מסורתי ועכשווי. באנקדוטה זו יש את העימות בין ההורה כריקוד נאיבי לרעיון הפוך ממנו - חמקמק אניגמטי. עימות בין רצינות מחרידה להיתול מטופש. היצירה הקצרה והקומניקטיבית של גיל שוחט משנת 2004 משלבת בעצם בין התנועה המתמדת של הפרלוד המהיר מבית מדרשו של באך לבין מקצב ההורה הישראלי. הומור וצבעים הרמוניים עזים והרבה שמחה מאפיינים יצירה קצרה זו.